

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้คนทั่วไปในสังคม ทั้งในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมไปถึงในการทำงาน ก็จะมีเทคโนโลยีแทรกซึมอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของยานพาหนะ เครื่องจักรกลสำหรับโรงงาน หรือแม้แต่อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายภาพ เอกสาร เป็นต้น ด้วยเทคโนโลยีมีการคิดค้นและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ประชาชนส่วนมากมีความจำเป็นต้องใช้ชีวิตประจำวัน โดยมีข้าวของเครื่องใช้ที่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยี เพื่อให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน หรือ เหมาะแก่การทำงานมากยิ่งขึ้น เป็นผลสอดคล้องให้ธุรกิจเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเติบโตมากขึ้น รวมทั้งธุรกิจลิสซิ่งที่เป็นธุรกิจในการเช่าซื้อยานพาหนะ เครื่องจักรกลสำหรับโรงงาน หรืออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าก็เติบโตขึ้นด้วย เนื่องจากเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ซื้อ หรือ ผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ต้องจ่ายเงินสดซื้อ รวมถึงอาจเป็นการลดต้นทุนของผู้ประกอบธุรกิจด้วย

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งถือเป็นการประกอบธุรกิจในการให้สินเชื่อบริการหนึ่งซึ่งต้องมีกฎหมายในการควบคุมสำหรับผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้ เพื่อไม่ให้ผู้ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเอาเปรียบผู้ใช้บริการลิสซิ่งมากเกินไป ทั้งในเรื่องหน้าที่ ความรับผิดชอบ และในเรื่องของการคิดดอกเบี้ย กฎหมายจึงมีส่วนสำคัญในการควบคุมผู้ที่ประกอบธุรกิจประเภทนี้ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายของประเทศไทยไม่มีกฎหมายใดบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้โดยตรงเลย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักการการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ แต่ลิสซิ่งจะมีลักษณะที่คล้ายกับสัญญาเช่าซื้อ แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ศาลจะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าทรัพย์สินเช่าซื้อ มาปรับใช้กับกรณีของลิสซิ่งในฐานะที่เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเท่านั้น และใช้หลักการตีความสัญญา จึงส่งผลให้การตีความสัญญาลิสซิ่งนั้นมีข้อจำกัด

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยมีความพยายามที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งออกมาบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง โดยในขณะนี้ยังเป็นเพียงร่างพระราชบัญญัติที่มีชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..)”สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้อยู่ที่การตราบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ มีการกำหนดรูปแบบของสัญญาลิสซิ่ง การตีความสัญญาลิสซิ่ง กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่าลิสซิ่งและผู้เช่าลิสซิ่งเพื่อควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งและคุ้มครองผู้ใช้บริการธุรกิจลิสซิ่งให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย

อย่างไรก็ดี เมื่อประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายลิสซิ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดปัญหาช่องว่างกฎหมายหลายประการ เช่น ปัญหาการตีความสัญญาเช่าหรือสัญญาเช่าซื้อที่อาจมีปัญหาว่าจะนำมาใช้กับสัญญาลิสซิ่งได้หรือไม่ และจะตีความอุดช่องว่างของกฎหมายโดยวิธีใด แม้ว่ามาตรา 4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะกำหนดให้ศาลสามารถใช้หลักกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิงมาอุดช่องว่างกฎหมายได้ แต่ในทางปฏิบัติจะพบว่าการนำกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิงในลักษณะดังกล่าวมาปรับใช้กับกรณีของลิสซิ่งนี้ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ของผู้บริโภคหรือผู้เช่าซื้อนี้ยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือได้รับความเป็นธรรมตามกฎหมายเท่าที่ควร ถือเป็นช่องว่างของกฎหมายอย่างหนึ่งที่เป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้ แม้จะใช้หลักกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิงมาอุดช่องว่างแล้วก็ตาม

ในการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับลิสซิ่งนี้ พบว่าสหรัฐอเมริกามีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาดังกล่าวจะกำหนดถึงความหมาย ลักษณะของสัญญา สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่าลิสซิ่งกับผู้เช่าลิสซิ่งไว้ แต่เรื่องหนึ่งที่ผู้วิจัยศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่ามีความแตกต่างกับกฎหมายของประเทศไทยก็คือ กฎหมายสหรัฐอเมริกามีการบัญญัติเกี่ยวกับข้อจำกัดความรับผิดชอบในการรับประกันสินค้าที่ทำการเช่าลิสซิ่งนั้นด้วย แต่ของประเทศไทยทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) ที่มีการพิจารณาอยู่นี้ไม่มีการบัญญัติในเรื่องของข้อจำกัดความรับผิดชอบในการรับประกันสินค้าที่เช่าลิสซิ่งไว้เลย

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากกฎหมายของประเทศไทยไม่มีการบัญญัติข้อจำกัดความรับผิดชอบในการรับประกันสินค้าไว้ด้วยอย่างเช่นสหรัฐอเมริกาแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้ เนื่องจากผู้ที่ให้เช่าลิสซิ่งนี้ก็ได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสินค้าที่เช่าลิสซิ่งนั้นโดยตรง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งเป็นเพียงแต่ผู้อำนวยความสะดวกทางด้านการเงินในการซื้อสินค้าเท่านั้น หากไม่มีข้อจำกัดความรับผิดชอบในการรับประกันสินค้าขึ้นมาแล้ว เมื่อสินค้าที่เช่าลิสซิ่งนี้เกิดเสียหาย หรือชำรุดบกพร่องมาแต่

แรกเริ่ม ผู้ให้เช่าลิสซิ่งอาจจะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ เพราะผู้ให้เช่าลิสซิ่งอาจปฏิเสธได้ว่าคนไม่ต้องรับผิดชอบเพราะตนมิใช่ผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้าที่ให้เช่าลิสซิ่ง กรณีจึงเป็นปัญหาช่องว่างทางกฎหมายที่อาจส่งผลให้ผู้ให้เช่าลิสซิ่งไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายหรือความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่ให้เช่าลิสซิ่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาช่องว่างกฎหมายดังกล่าว โดยพิจารณาจากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญาลิสซิ่ง ว่ามีบทบัญญัติครอบคลุมดีแล้วหรือยัง และมีประเด็นใดที่ควรวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงร่างกฎหมายดังกล่าวนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด และวิวัฒนาการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง
2. เพื่อศึกษาถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิสซิ่งของต่างประเทศกับประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

โดยที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ ศาลจึงใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ มาปรับใช้กับกรณีของลิสซิ่งในฐานะที่เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเท่านั้น แต่การใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยี้ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาว่าหลักกฎหมายใกล้เคียงอย่างยี้ที่นำมาใช้นั้นอาจไม่ตรงตามเจตนาของสัญญาลิสซิ่ง โดยปัจจุบันประเทศไทยมีความพยายามจะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง **ซึ่ง**ในขณะนี้ยังเป็นเพียงร่างพระราชบัญญัติอยู่โดยมีชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..)” แต่อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่มีการบัญญัติในเรื่องของข้อจำกัดความรับผิดชอบในการรับประกันสินค้าที่เช่าลิสซิ่งไว้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาพบว่าสหรัฐอเมริกามีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับข้อจำกัดความรับผิดชอบในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะและมีความ

แตกต่างกับกฎหมายของประเทศไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเทศไทยควรมีกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาลิสซึ่งเป็นบทเฉพาะ และควรมีการพิจารณาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) ในชั้นกรรมาธิการของรัฐสภาโดยควรกำหนดข้อจำกัดความรับผิดไว้ให้ชัดเจน ทั้งนี้ หากมีการบัญญัติกฎหมายและเพิ่มเติมข้อจำกัดความรับผิดไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้วก็น่าจะสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับสัญญาลิสซึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษากฎหมายและปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจลิสซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) บทความทางวิชาการต่างๆ พระราชบัญญัติต่างๆของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับลิสซึ่ง ตลอดจนกฎหมายของต่างประเทศแต่เฉพาะในประเด็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในข้อสมมติฐานของสารนิพนธ์เท่านั้น มิได้มุ่งหมายที่จะขยายขอบเขตของการวิจัยออกไปในประเด็นอื่น ๆ เช่น ประเด็นในการคำนวณค่าสินไหมทดแทนตามแนวคิดในทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของสารนิพนธ์นี้

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้มุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีของการประกอบธุรกิจลิสซึ่ง ทั้งในเรื่องของรูปแบบของสัญญาลิสซึ่ง สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดของกลุ่มสัญญาลิสซึ่ง โดยทำการวิจัยจากเอกสาร ศึกษาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) รวมถึงการศึกษาหลักเกณฑ์จากบทความทางวิชาการต่างๆ ศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ของต่างประเทศ โดยจะทำการนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์ถึงความถูกต้องและความเหมาะสมในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด และวิวัฒนาการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซึ่ง

2. เพื่อให้ทราบถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. เพื่อให้ทราบถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ซึ่งของต่างประเทศกับประเทศไทย
4. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งให้มีประสิทธิภาพต่อไป